

UNITAT DIDÀCTICA #5

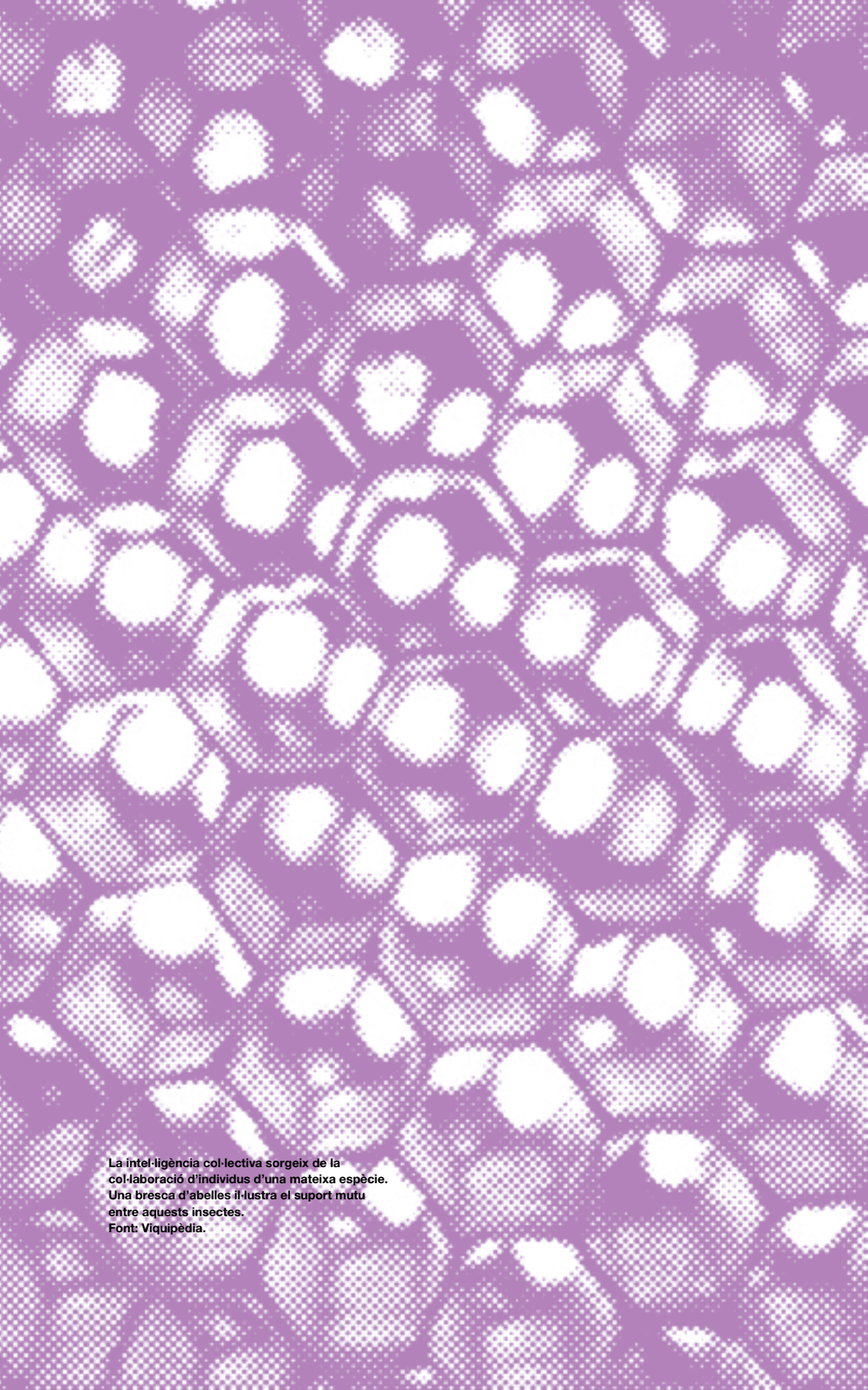
CONSTRUÏNT CONEIXEMENT

GUIA PER AL DOCENT

Ui

UNIVERS
INTERNET

La intel·ligència col·lectiva sorgeix de la col·laboració d'individus d'una mateixa espècie. Una bresca d'abelles il·lustra el suport mutu entre aquests insectes.
Font: Viquipèdia.

CONSTRUINT CONEIXEMENT

Aquesta unitat sorgeix d'una col·laboració amb **Àlex Hinojo** i **Laia Benito**, d'**Amical Wikimedia**.

Temporització

---

2 hores

Nivell

1r i 2n cicle d'ESO i Batxillerat

Àrees

Llengües i a la resta d'àrees segons els conceptes que es vulguin desenvolupar.

PRESENTACIÓ DE LA UNITAT DIDÀCTICA

Aquest taller es planteja com una introducció pràctica a la Viquipèdia a partir dels conceptes que es treballen a les altres unitats de la maleta d'Univers Internet com a pretext per ensenyar els alumnes a moure's per Internet com a usuaris actius i autònoms. Es plantegen diferents activitats adreçades a estudiants de diversos nivells.

OBJECTIUS ESPECÍFICS DE LA UNITAT

En acabar la unitat, els alumnes haurien de ser capaços de:

- Conèixer la filosofia de la Viquipèdia.
- Aprofundir en els conceptes que s'escullin.
- Iniciar-se en la redacció d'articles basats en les quatre normes de la Viquipèdia: referenciar el contingut amb fonts fiables, fer servir un punt de vista neutral, evitar el contingut promocional i no utilitzar recerca original.

OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA

OBJECTIU	COM ES TREBALLA?
Desenvolupar i consolidar hàbits d'esforç, d'estudi, de treball individual i cooperatiu i de disciplina com a base indispensable per a un aprenentatge eficaç i per aconseguir un desenvolupament personal equilibrat.	Col·laborar amb la Viquipèdia exigeix un treball metòdic per tal de seguir els estàndards enciclopèdics i desenvolupar l'esperit cooperatiu a fi de respectar el treball dels altres viquipedistes.
Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, textos i missatges complexos en llengua catalana, en llengua castellana i, si s'escau, en aranès.	La Viquipèdia és una enciclopèdia i, com a tal, exigeix que els seus textos estiguin escrits correctament.
Comprendre i expressar-se de manera apropiada en una llengua estrangera o més d'una.	Un dels exercicis que es proposa és el de traducció d'articles d'altres llengües al català.
Desenvolupar habilitats bàsiques en l'ús de fonts d'informació diverses, especialment en el camp de les tecnologies, per saber seleccionar, organitzar i interpretar la informació amb sentit crític.	Un dels requisits de la Viquipèdia és referenciar tota la informació que s'escriu en els articles. Aquest fet obliga els alumnes a familiaritzar-se amb el tractament de fonts d'informació diverses.

TREBALL DE COMPETÈNCIES BÀSIQUES

COMPETÈNCIA	COM ES TREBALLA?
Competència comunicativa lingüística i audiovisual.	La redacció dels articles per a la Viquipèdia obliga els alumnes a desenvolupar la seva competència lingüística i audiovisual.
Tractament de la informació i competència digital.	Per elaborar un article per a la Viquipèdia és imprescindible treballar amb múltiples fonts d'informació. Alhora, els alumnes han de treballar amb diferents eines digitals.
Competència d'aprendre a aprendre.	El format de treball que es proposa dona eines als alumnes a fi que puguin continuar investigant i publicant pel seu compte, amb la qual cosa s'estén l'aprenentatge fora de les aules.
Competència d'autonomia i iniciativa personal.	Aquest exercici vol engrescar els alumnes a col·laborar amb la Viquipèdia al marge del projecte d'Univers Internet, i afavorir que desenvolupin els valors de perseverança, esperit crític i responsabilitat.

CONNEXIONS AMB ALTRES ÀREES

Aquesta unitat didàctica treballa continguts de diverses matèries, principalment de llengües i de les matèries relacionades amb els conceptes que es desenvolupin.

MATERIAL NECESSARI

No inclòs:

- Ordinadors amb connexió a Internet a fi que hi treballin els alumnes.

PREPARACIÓ DEL PROFESSORAT

- Llegir la guia i consultar el material complementari recomanat.
- Familiaritzar-se amb la Viquipèdia i les seves eines d'edició.
- Decidir quin tipus de tasca realitzarà amb els alumnes: creació d'un article, ampliació, traducció o il·lustració.

MARC TEÒRIC

INTRODUCCIÓ

Aquest taller es planteja com una introducció pràctica a la Viquipèdia a partir dels conceptes que es treballen a les altres unitats de la maleta d'Univers Internet com a excusa per ensenyar els alumnes a moure's per Internet com a usuaris actius i autònoms. Es plantegen diferents activitats adreçades a estudiants de diversos nivells:

- Elaborar un article nou d'algun concepte que no estigui fet.
- Ampliar un article que estigui començat però poc desenvolupat.
- Il·lustrar articles: ja sigui mitjançant fotografies, dibuixos, gràfics o infografies.
- Traduir articles al català d'altres llengües.

L'interès d'aquesta activitat rau en què es treballen coneixements i competències transversals, com la comunicació i expressió escrites, la competència digital, el rigor en l'execució de treballs acadèmics, la creativitat i l'autonomia. En el portal del Viquiprojecte Univers Internet¹ trobareu la relació de conceptes sobre els quals es proposa treballar i informació complementària per dur a terme l'activitat, com ara els contactes amb voluntaris viquipedistes que supervisaran la feina dels alumnes.

CONCEPTES CLAU

- Viquipèdia
- Drets d'autor
- Creative Commons
- Intel·ligència col·lectiva

---

¹ Portal del Viquiprojecte d'Univers Internet
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:CCCB/Maleta>

“

Imagina un món on cada persona del planeta té lliure accés a absolutament tot el coneixement humà. Això és el que estem fent.

JIMMY WALES

”

LA VIQUIPÈDIA

QUÈ ÉS LA VIQUIPÈDIA

La Viquipèdia és una enciclopèdia lliure mantinguda per la Fundació Wikimedia, una organització sense finalitat de lucre. Els més de 15 milions d'articles que conté han estat escrits de manera col·laborativa per usuaris d'arreu del món, i la majoria dels seus articles poden ser editats per qualsevol persona. Va ser creada el 2001 per Jimmy Wales i Larry Sanger i actualment és l'obra de referència més gran i popular d'Internet i un dels llocs webs més consultats.

La versió en català va ser la segona Viquipèdia a fundar-se, al març del 2001, després de l'anglesa. Actualment hi ha versions de la Viquipèdia en més de 250 llengües, 236 de les quals estan actives.

QUÈ NO ÉS

En una enciclopèdia la informació no s'inclou només perquè sigui verídica o útil. Encara que hi ha debats sobre l'admissibilitat i la conveniència enciclopèdica de determinats tipus d'entrades, hi ha consens en què els punts següents són bons exemples del que la Viquipèdia no és:

- **No és un diccionari.**

Els articles no han de ser definicions de diccionari (significat i usos dels mots), sinó articles enciclopèdics, que parlin sobre un tema determinat. El diccionari és el lloc adequat per això.

- **No és una editorial d'idees originals.**

La Viquipèdia no és un lloc per publicar assaigs, anàlisis o novetats; aspira a recollir el coneixement generalment acceptat pels experts. D'acord amb la seva política de recerca original, no s'hauria d'utilitzar la Viquipèdia per a cap dels motius següents:

- Recerques originals o inèdites.
- Invencions personals.
- Assaigs personals.
- Fòrums de discussió.

- **No és una plataforma de promoció.**

La Viquipèdia no és un lloc per difondre ideologia o fer promoció, propaganda o publicitat de qualsevol tipus. Això s'aplica tant als articles com a les pàgines del projecte. Per tant, cap contingut allotjat a la Viquipèdia no ha de contenir:

- Promoció, propaganda o reclutament.
- Articles d'opinió.
- Escàndols, rumors o xafarderies.
- Autopromoció.
- Publicitat.

POLÍTICA I NORMES

La Viquipèdia té una sèrie de polítiques i normes amb el propòsit d'assegurar l'objectiu de crear una enciclopèdia lliure i fiable. Aquestes expressen els principis fundacionals i el consens de la comunitat. Per tant, són una referència a seguir per tothom. No obstant això, cal seguir el sentit comú donant preferència a l'esperit més que no pas a la lletra i ignorar les entrades si entren en conflicte amb l'objectiu bàsic.

Els cinc pilars

Totes les polítiques oficials de la Viquipèdia basen els seus principis en cinc pilars que defineixen el caràcter de l'enciclopèdia:

- La Viquipèdia és una enciclopèdia que incorpora elements de les enciclopèdies generals i de les especialitzades.
- La Viquipèdia cerca el «punt de vista neutral», és a dir, intenta aconseguir que els articles no exagerin un punt de vista específic.
- La Viquipèdia és de contingut lliure, de manera que tothom hi pot col·laborar i la pot distribuir lliurement.
- La Viquipèdia segueix unes normes d'etiqueta. Cal respectar els companys viquipedistes fins i tot quan no se'n comparteixi les opinions.
- La Viquipèdia no té normes inamovibles més enllà d'aquests cinc principis generals.

LA VIQUIPÈDIA A L'AULA

PER QUÈ?

La Viquipèdia és un projecte de grans dimensions que ha crescut molt ràpidament i que s'ha fet un bon lloc entre els alumnes per la seva accessibilitat. Ben utilitzada pot ser una eina de gran utilitat tant per als alumnes com per als professors. Els primers s'hi senten a gust, ja que funciona en un entorn natural per a ells –Internet–, i els segons veuen com els seus alumnes tenen un fàcil accés a articles de qualitat de tots els camps del saber.

No obstant això, la Viquipèdia és també font de controvèrsies que giren al voltant de dues qüestions fonamentals: d'una banda, que tothom pot escriure-hi i, per tant, no està en mans d'especialistes, i de l'altra, que permet als alumnes utilitzar els articles sense ni tan sols llegir-los, amb la tècnica del copia i enganxa.

Aquests pros i contres, però, són els que situen l'aula com l'espai idoni on treballar la Viquipèdia. Entendre quins en són els punts forts i les debilitats afavorirà un ús més conscient de l'eina per part dels alumnes. A més, la Viquipèdia ofereix un entorn favorable a fi que els alumnes treballin habilitats essencials que els serviran tant en l'àmbit laboral com en el personal.

Ahora, els professors prendran consciència dels avantatges i inconvenients del fet que la informació que s'hi pot trobar estigui en transformació constant o del fet que els articles estiguin redactats per una comunitat formada per voluntaris experts i no experts. En aquest sentit, el treball amb la Viquipèdia pot servir per reflexionar sobre l'expertesa, el consens o l'aprenentatge i el treball col·laboratiu.

Així doncs, en resum, la Viquipèdia facilita tres tipus de treball amb els alumnes segons el rol que se'ls faci adoptar:

1. L'alumne com a lector estudiant seguint l'enfocament de la pedagogia clàssica (cerca, consulta i explotació d'informacions).
2. L'alumne com a redactor i eventualment il·lustrador que s'integra dins d'una comunitat aprenent, seguint l'enfocament de la pedagogia activa.
3. L'alumne com a estudiós de la Viquipèdia com a eina i comunitat social.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

La Viquipèdia permet treballar diferents habilitats i capacitats dels alumnes. Algunes de les principals són aquestes:

- **Alfabetització mediàtica i pensament crític:** els alumnes aprenen a identificar els diferents punts de vista i a detectar arguments parcials i biaixos en la informació. Això els ajuda a avaluar la qualitat i fiabilitat dels articles i d'altres textos informatius.
- **Redacció de textos expositius:** els alumnes treballen la redacció seguint un estil enciclopèdic, buscant el punt de vista més neutral i objectiu possible.
- **Treball col·laboratiu:** els alumnes treballen de manera col·laborativa tant entre ells com amb la resta de la comunitat viquipedista per elaborar articles de qualitat.
- **Revisió de la literatura sobre un tema:** els alumnes agafen pràctica a trobar informació, resumir-la, processar-la i relacionar-la.
- **Citació:** els alumnes aprenen a utilitzar, referenciar i citar correctament diferents fonts d'informació.
- **Etiqueta:** el treball amb la comunitat viquipedista serveix per treballar les normes de comportament social en l'entorn virtual.
- **Llenguatge wikitext:** els alumnes aprenen les bases del llenguatge de programació de les wikis.
- **Drets d'autor:** els alumnes aprendran conceptes bàsics relacionats amb els drets d'autor i les llicències lliures.
- **Ciutadania:** els alumnes tenen l'oportunitat de participar activament com a ciutadans en un projecte de coneixement a gran escala.

COMPROMÍS DELS ESTUDIANTS

Quan s'utilitza la Viquipèdia en una tasca a l'aula, les motivacions i els resultats d'aprenentatge dels alumnes varien significativament, però una de les constants és que els alumnes acostumen a comprometre's més amb la tasca. Aquests són alguns dels elements que valoren més els alumnes en aquest tipus d'exercicis:

- **Audiència global:** molts alumnes aprecien que el seu treball pugui ser vist per milers de persones.
- **Utilitat de la tasca:** els alumnes valoren que el resultat del seu esforç tingui utilitat més enllà de l'aula o per a ells mateixos i que no sigui només avaluat i oblidat.
- **El retorn:** a alguns alumnes els agrada rebre l'opinió sobre la seva feina d'altres persones d'arreu.

- **Experiència singular:** en general els agrada trencar amb la monotonia de les tasques més habituals i senten que amb exercicis diferents aprenen noves habilitats.

TIPUS D'EXERCICIS

Hi ha diverses maneres de participar a la Viquipèdia. Per aquest motiu, es poden dur a terme diferents exercicis a l'aula segons l'objectiu d'aprenentatge que es persegueixi, el nivell dels alumnes o el temps de què es disposi.

- **Crear un article nou:** per publicar un article, no cal que sigui gaire exhaustiu. A vegades és tan important completar un article com començar-ne un de nou amb una breu introducció a fi que altres viquipedistes s'animin a col·laborar-hi. No obstant això, si el nivell dels alumnes ho permet i es disposa de prou temps, és interessant que els alumnes desenvolupin articles en profunditat.
- **Ampliar articles existents:** ampliar un article suposa una feina més complexa que iniciar-ne un de nou. S'ha de tenir en compte que s'ha de respectar la feina que altres viquipedistes han fet anteriorment. Això no vol dir que no es puguin modificar els articles, però sí que cal seguir unes normes d'etiqueta i, abans de realitzar una correcció o ampliació important, és millor plantejar-ho a la pàgina de discussió.
- **Traduir un article d'un altre idioma:** aquesta és una tasca molt important. Hi ha una gran quantitat d'articles que existeixen en un idioma però no en un altre, o bé que en un estan força desenvolupats i en altres, menys. Per què no traduir la feina que ha fet un altre viquipedista del món? Cal indicar de quin idioma s'ha partit per fer la traducció.
- **Fer correccions menors:** una bona feina consisteix a corregir lingüísticament articles publicats: faltes ortogràfiques, gramaticals, correccions d'estil... És el que es coneix com a correccions menors. Quan es realitza aquest tipus de correccions, es recomana que s'indiqui.
- **Il·lustrar articles:** una altra feina molt útil a la Viquipèdia consisteix a il·lustrar articles amb fotografies, gràfics, infografies o animacions. Es pot fer enllaçant imatges que formin part de Wikimedia Commons, el de dipòsit comú d'imatges i contingut multimèdia per a tots els projectes de la Fundació Wikimedia.

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES

Es proposa començar amb un espai de diàleg per tal de descobrir quins són els interessos dels alumnes i els seus coneixements previs, per aprofitar-los i partir de la seva pròpia experiència. En aquest punt és interessant detectar tant els conceptes que es coneixen com aquells que són erronis per aclarir-los durant el taller.

L'exercici central, el taller, es basa en una metodologia constructivista i vivencial, en la qual el coneixement s'adquireix fonamentalment a través de l'acció i la participació activa dels alumnes, sempre amb el suport del professor.

El tancament de l'activitat recupera l'espai de diàleg inicial, que ha de servir per aclarir els dubtes que hagin sorgit durant el taller, analitzar el procés i els resultats de l'activitat i obrir noves preguntes que reforcin la connexió de la unitat amb la vida quotidiana i la seva aplicació pràctica.

Com a activitat d'avaluació, se suggereix documentar la sessió, seguint un doble objectiu: processar el coneixement adquirit i compartir el treball realitzat.

MATERIAL COMPLEMENTARI

Web

Article

Vídeo

Llibre

Conferència

- «Amical Wikimedia». <http://www.wikimedia.cat/>. Amical Wikimedia és una organització independent sense finalitat de lucre que promou la Viquipèdia, els seus projectes germans i el coneixement lliure dins i fora de la xarxa.
  - Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (2012). «Viquipèdia, l'eina per difondre la cultura i el patrimoni». <http://youtu.be/c33zxjgBN3A>. Assistim a una de les sessions GLAMwiki (projecte que ajuda a compartir i difondre arreu del món el coneixement generat a les institucions culturals), on participa el viquipedista Àlex Hinojo.
  - PRAT, Cesc (2014). «Hi ha un error a la Viquipèdia». <http://www.nuvol.com/opinio/hi-ha-un-error-a-la-viquipedia/>. Article d'opinió sobre els errors d'informació de la Viquipèdia.
  - SORO, Selena (2014). «Qui escriu la Viquipèdia?». http://www.ara.cat/premium/escriu-Viquipedia_0_1088291166.html. Darrere aquesta enciclopèdia s'amaguen persones amb inquietuds intel·lectuals i molta passió; aquest article en presenta algunes cares.
  - TV3, 30 minuts (2014). «Viquipedistes». <http://www.tv3.cat/30minuts/reportatges/1909/Viquipedistes>. Una enciclopèdia desenvolupada al marge de les lleis del mercat, amb autors aficionats que no cobren i usuaris que no paguen, s'ha convertit en la primera font d'informació mundial.
  - UOC (2012). Revista Digithum (núm. 14). <http://journals.uoc.edu/ojs/index.php/digithum/issue/view/n14>. Monogràfic dedicat a la Viquipèdia de la revista Digithum, impulsada pels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya.
-

- UOC. «Wiki For Higher Education (wiki4HE Project)». <http://oer.uoc.edu/wiki4HE/>. L'ús de continguts oberts d'Internet per a l'ensenyament universitari: un estudi empíric sobre les percepcions, actituds i pràctiques de professors universitaris sobre la Viquipèdia.
- VILLAR, Vàngelis; ZAPATER, Daniel (2012). «Viquipèdia i els museus catalans: el món d'Àlex Hinojo». <http://www.nuvol.com/entrevistes/viquipedia-i-els-museus-catalans-el-mon-dalex-hinojo/>. Entrevista a Àlex Hinojo, un dels principals referents a Catalunya de la Viquipèdia.
- WALES, Jimmy (2005). «The birth of Wikipedia». https://www.ted.com/talks/jimmy_wales_on_the_birth_of_wikipedia. Jimmy Wales recorda com va reunir un grup de voluntaris, els va donar les eines per col·laborar i va crear Wikipedia.

Diderot amb els seus col·laboradors de l'Encyclopédie.
Font: Flickr.

Univers Internet

Com afecta la Xarxa les nostres vides?

Maleta pedagògica

www.cccbeducacio.org/universinternet

CCCB Educació / CCCB Lab

Aquest document està sota la llicència:

